

יומא פרק שני בראשונה

(יומא כב, א)

משנה :

בראשונה כל מי שרוצה לתרום את המזבח (כל כהן שהיה מאותו בית אב רוצה לתרום הדשן שחרית) - תורם (ולא היה פייס לדבר) ; ובזמן שהן מרובין (הבאים לתרום : זה אומר "אני תורם" וזה אומר "אני תורם") - (זה היה משפטו) : רצין ועולין בכבש (שהיא שלשים ושתיים אורך) ; כל הקודם את חבירו בארבע אמות (וכל הקודם בהן ליכנס לתוך ארבע אמות עליונות של כבש הסמוכות לראש המזבח) - זכה (זכה לתרום וזהו גודלם) ;

ואם היו שניהן שוין (בכניסתן) - (אין אחד מהן זוכה לתרום אבל מעתה כולם באין להטיל גורל ; ומהו הגורל ?) - הממונה (על הפייסות) אומר להן (לכולם) : "הצביעו (הוציאו אצבעותיכם) " ! (כל אחד יראה אצבעו, כדמפרש לקמן בפרקין : מקיפין ועומדין בעגולה ; בא הממונה ונוטל מצנפת מעל ראש של אחד מהן, וממנו פייס מתחיל לימנות, ומוציא כל אחד ואחד אצבעו למנין, והממונה אומר : כל שהמנין כלה בו - הוא זוכה, ומוציא מפיו מנין : או מאה או ששים - הרבה יותר משהיו שם הכהנים, ומתחיל למנות מזה שנטל מראשו המצנפת וסובב והולך ומונה וחוזר חלילה עד סוף המנין, ומי שהמנין כלה בו - הוא הזוכה ; וכן לכל הפייסות) ;

ומה הן מוציאיין ? - אחת או שתיים (בגמרא פריך לה עלה) , ואין מוציאיין אגודל במקדש (בגמרא מפרש : מפני הרמאין : כשיקרב המנין לכלות ויביט למי יכלה - יוציא זה העומד לפניו שתי אצבעות כדי שימנה בשני בני אדם, וימהר המנין לכלות בו, והממונה לא יבין לפי שאדם יכול להרחיק אגודל מן האצבע הרבה ונראין כאצבעות שני בני אדם) .

מעשה שהיו שניהם שוין ורצין ועולין בכבש, ודחף אחד מהן את חבירו ונפל ונשברה רגלו ; וכיון שראו בית דין שבאין לידי סכנה - התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפייס (זה שפירשנו) . ארבע פייסות היו שם (ארבעה פעמים ביום נאספים לפייס) , וזה הפייס הראשון .

גמרא :

והא (עבודה זו של תרומת הדשן) מעיקרא (קודם שאירע תקלה במרוצתם) - מאי טעמא לא תקינו לה רבנן פייסא (ככל שאר עבודות דמתניתין, דתנינן שכל תחילתן בפייס היתה) ?

מעיקרא סבור (בית דין) : כיון דעבודת לילה היא (הואיל והוכשר בלילה) - לא חשיבא להו (לכהנים) , ולא אתו (ולא אתו לאינצויי עלה) ; כיון דחזו דקאתו ואתו לידי סכנה - תקינו לה פייסא .

והרי (הקטרת) איברים ופדרים - דעבודת לילה היא (שהוא כשר כל הלילה) - ותקינו לה רבנן פייסא (ותנן גבי פייסות דמתניתין יומא פ"ב מ"ג ; לקמן כה, א) : "מי מעלה

איברים לכבש' (ובמשנה ד' : "מן הכבש למזבח") ! ?

סוף עבודה דיממא היא (שהוא גמרו של קרבן שנשחט ביום ונזרק דמו ביום, לכך חשובה בעיני הכהנים לבא לריב עליה) .

האי נמי : תחלת עבודה דיממא היא, דאמר רבי יוחנן : קידש ידיו לתרומת הדשן - למחר אין צריך לקדש (אם לא יצא מן המקדש) , שכבר קידש מתחילת עבודה (אלמא 'תחילת עבודה' קרי לה) ! ? (ואפילו לרבי דאמר בשחיטת קדשים (ובחיים דף יט, ב) 'לינה מועלת בקידוש ידים ורגלים' - מודה הוא דמקורות גבר עד צפרא לא פסלה לינה)

אימא 'שכבר קידש מתחילה לעבודה (לשם עבודה) ' .

איכא דאמרי : מעיקרא סבור כיון דאיכא אונס שינה - לא אתו ; כיון דחזו דאתו, וקאתו נמי לידי סכנה - תקינו לה רבנן פייסא .

והרי איברים ופדרים, דאיכא אונס שינה [שמקריבים אותם עד מאוחר בלילה] ותקינו לה רבנן פייסא ?

שאני מיגנא ממיקם (נוח לו לאדם לנדד שינה מעיניו מליילך לישן עד סוף הלילה - מלהיות עומד ממסתו בהשכמה, שהיא תרומת הדשן) .

ותקנתא להך גיסא הואי (קושיא היא : וכי מפני תקלה שאירעה נתקן לה פייס) ? תקנתא להאי גיסא הואי (בשביל סידור המערכה ושני גזירי עצים שהתורם הוא המסדר, וכיון דכולן בכהן אחד - יש כאן עבודות חשובות ומעיקרא בעו פייס) - דתניא : 'מי שזכה בתרומת הדשן - זכה בסידור מערכה ובשני גזירי עצים' (שני בקטיות עצים ארוכים כמדת רוחב המערכה, ונותן אותן ממעל עצי המערכה ; ומקרא יליף לה לקמן (דף כו, ב) ובפר' עליה הלהן עצים [ויקרא ו, ה] = ובער על המערכת העצים = שני גזירי עצים, דהא קרא במערכה משתעי : רישיה דקרא וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּקַּד בּוֹ לֹא תִקָּהּ וְגו' ; וכל 'מוקדה' שבענין - לשון מערכת מדורה היא) ' ! ?

אמר רב אשי: שתי תקנות הוו: מעיקרא סבור לא אתו; כיון דחזו דקאתו, ואתו נמי לידי סכנה - תקינו לה פייסא; כיון דתקינו לה פייסא - לא אתו, אמרי "מי ימר דמתרמי לן"? (לא חשיבא עלייהו למיטרע עלה מספיקא) - הדר תקינו להו 'מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור מערכה ובשני גזירי עצים' כי היכי דניתו וניפייסו.

ובזמן שהן מרובין נרצין ועולין בכבש, כל הקודם את חבירו בארבע אמות - זכה]:

אמר רב פפא: פשיטא לי ארבע אמות דארעא (ארבע אמות קרקע הסמוכות קודם עלות לכבש) - לא: 'רצין ועולין בכבש' תנן; קמייטא (ארבע ראשונות שברגל הכבש) נמי לא: 'רצין ועולין בכבש' תנן, והדר 'כל הקודם את חבירו'; דביני ביני (לברור ארבע אמות בתוך שלשים ושתיים לכך) נמי לא: דלא מסיימא מילתא (לא יהא בהן סימן); פשיטא לי דגבי מזבח תנן; בעי רב פפא: ארבע אמות שאמרו - בהדיה אמה יסוד ואמה סובב (פשיטא לי דארבע דכבש - גבי מזבח תנן, מיהו הא מיבעי לי: דקיימא לן בזבחים (דף סבב) שהכבש פורח אמה על כניסת היסוד ואמה הסובב, נמצאו ארבע הסמוכות לכבש לתחילת יסוד מזבח מלמטה הן שש לסמיכת גג המזבח, שהוא משוך מנגד היסוד הראשון שתי אמות, ומבעיא ליה: ארבע אמות דמתניתין: לגג המזבח נקט להו, דהיינו בהדי אמה יסוד ואמה סובב)

(יומא כב, ב)

או דילמא בר מאמה יסוד ואמה סובב (או דילמא לסמיכת רצפת תחתונה דמזבח נקיט להו, לבד מיסוד וסובב, שהוא שש קודם לסמיכת גגו)? תיקו.

ואם היו שניהן שוין - הממונה אומר להם הצביעו: תנא: 'הוציאו אצבעותיכם למנין'.

ונימנינהו לדידהו (לגלגלותם)? - מסייע ליה לרבי יצחק, דאמר רבי יצחק: אסור למנות את ישראל אפילו לדבר מצוה, דכתיב (שמואל א יא, ח) ויפקדם בבזק [ויהיו בני ישראל שלש מאות אלף ואיש יהודה שלשים אלף] ('בזק' - לשון שבירי חרסים: נטל כל אחד ואחד חרס והשליך לפניו ומנו החרסים).

מתקיף לה רב אשי: ממאי דהאי 'בזק' - לישנא דמיבזק הוא? ודילמא שמא דמתא הוא, כדכתיב (שופטים א, ה) [וימצאו את אֲדָנֵי בֶזֶק בְּבֶזֶק וילחמו בו ויכו את הכנעני ואת הפרזי]? אלא מהכא (שמואל א טו, טז) וישמע שאול את העם ויפקדם בטלאים [מאתים אלף רגלי ועשרת אלפים את איש יהודה] (צנן לקחת כל אחד טלה מצאן המלך, ובאו למרחב ונמנו הטלאים).

אמר רבי אלעזר: כל המונה את ישראל - עובר בלאו, שנאמר (הושע ב, א) והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד [ולא יספר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי];

רב נחמן בר יצחק אמר: עובר בשני לאוין, שנאמר לא ימד ולא יספר; אמר רבי שמואל בר נחמני: רבי יונתן רמי: כתיב והיה מספר בני ישראל כחול הים (אלמא אית להו מנין) וכתיב אשר לא ימד ולא יספר!?

לא קשיא: כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כאן בזמן שאין עושין רצונו של מקום.

רבי אמר משום אבא יוסי בן דוסתאי: לא קשיא: כאן בידי אדם כאן בידי שמים.

אמר רב נהילאי בר אידי אמר שמואל: כיון שנתמנה אדם פרנס על הציבור - מתעשר; מעיקרא כתיב (שמואל א יא, ח) ויפקדם בבזק [ויהיו בני ישראל שלש מאות אלף ואיש יהודה שלשים אלף] [כמו שפירש רש"י לעיל: 'בזק' - לשון שבירי חרסים], ולבסוף כתיב (שמואל א טו, טז) וישמע שאול את העם ויפקדם בטלאים [מאתים אלף רגלי ועשרת אלפים את איש יהודה].

ודילמא מדידהו?

אם כן מאי רבותא דמילתא?

(שמואל א טו, טז) [ויבא שאול עד עיר עמלק וירב בנחל] - אמר רבי מני: על עסקי נחל: בשעה שאמר לו הקב"ה לשאול (שמואל א טו, ג) [עתה] לך והכיתה את עמלק [והחרמתם את כל אשר לו ולא תחמל עליו והמתה מאיש עד אשה מעלל ועד יונק משור ועד שׂה מגמל ועד חמור], אמר: ומה נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה, כל הנפשות הללו על אחת

כמה וכמה! ואם אדם חטא - בהמה מה חטאה? ואם גדולים חטאו - קטנים מה חטאו? יצאה בת קול ואמרה לו (קהלת ז, טז) **אַל תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה** וְאַל תִּתְחַכֵּם יוֹתֵר לְמַה תְּשׁוּמָם!

ובשעה שאמר לו שאול לדואג (שמואל א כב, יח) **[וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְדוּיָג לְדוּאָג] סב אתה ופגע בלִהְיוֹתָ** **[וַיִּסֵּב דוּיָג דוּאָג הָאֲדָמִי וַיִּפְגַּע הוּא בַּלִּהְיוֹת וַיָּמָת בַּיּוֹם הַהוּא שְׁמָנִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ נָשָׂא אִפּוֹד בֶּד]** - יצאה בת קול ואמרה לו (קהלת ז, יז) **אַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה** וְאַל תְּהִי סָכָל לְמַה תִּמּוֹת בְּלֹא עֵתָּה.

אמר רב הונא: כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה: שאול באחת ועלתה לו, דוד בשתיים ולא עלתה לו (כמה סמוך ומובטח ואין צריך לחלות ולדאג מכל רעה מי שהקב"ה בעמרו: שהרי מצינו שאול נכשל באחת ועלתה לו לרעה לקונסו מיתה לבטל מלכותו, ודוד נכשל בשתיים ולא עלתה לו לרעה):
שאול באחת מאי היא?
מעשה דאגג.

והא איכא מעשה דנוב עיר הכהנים?
אמעשה דאגג כתיב (שמואל א טו, יא) **נַחֲמָתִי כִּי הַמֶּלְכָּתִי אֶת שְׁאוּל לְמֶלֶךְ** [כִּי שָׁב מֵאַחֲרֵי וְאֶת דָּבָרִי לֹא הָקִים וַיַּחֲר לְשִׁמּוֹאֵל וַיִּזְעַק אֶל יְהוָה כָּל הַלַּיְלָה];
דוד בשתיים מאי נינהו?

דאוריה ודהסתה (שהוּסַת לַמְנוּת אֶת יִשְׂרָאֵל בְּסוּף יָמָיו, וְגַרְסָא לְבָא עֲלֵיהֶם דְּבָר).
והא איכא נמי מעשה דבת שבע (שבא עליה)?
התם אפרעו מיניה, דכתיב (שמואל ב יב, ו) **וְאֶת הַכֶּבֶשֶׂה יִשְׁלַם אַרְבַּעַתִּים** [עֲקֵב אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְעַל אֲשֶׁר לֹא חָמַל]: ילד (בנה הראשון), אמנון, תמר, ואבשלום.
התם נמי אפרעו מיניה, דכתיב (שמואל ב כד, טו) **וַיִּתֵּן ה' דָּבָר בְּיִשְׂרָאֵל מִהַבְקָר וְעַד עַת מוֹעֵד** [וַיָּמָת מִן הָעֵם מִדָּן וְעַד בָּאָר שְׁבַע שְׁבָעִים אֶלֶף אִישׁ];
התם לא אפרעו מגופיה;
התם נמי לא אפרעו מגופיה!

לאיי, אפרעו מגופיה, דאמר רב יהודה אמר רב: ששה חדשים נצטרע דוד, ופרשו הימנו סנהדרין, ונסתלקה הימנו שכינה, דכתיב (תהלים קיט, עט) **יִשׁוּבוּ לִי יִרְאִיךָ וִידְעוּ וַיִּדְעִי עֲדָתֶיךָ**, וכתיב (תהלים נא, יד) **הַשִּׁיבָה לִי שְׁשׁוֹן יִשְׁעֶךָ** [וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי];

והא אמר רב: קבל דוד לשון הרע (על מפִּיבוֹשֶׁת מִפִּי צִיבָא)!?
כשמואל, דאמר: לא קבל דוד לשון הרע.
ולרב נמי, דאמר קבל דוד לשון הרע - הא איפרעו מיניה (מדה במדה):
הוא הפסידו לחלק נחלתו, והוא נפסד נחלת מלכותו), דאמר רב יהודה אמר רב: בשעה שאמר לו דוד למפִּיבוֹשֶׁת (שמואל ב יט, ז) **[וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לְמַה תִּדְבָּר עוֹד דְּבָרֶיךָ] אֲמַרְתִּי אֵתָּה וַצִּיבָא תַחֲלָקוּ אֶת הַשָּׂדֶה** - יצאה בת קול ואמרה לו: רחבעם וירבעם יחלקו את המלכות.

(שמואל א יג, א) **בֶּן שָׁנָה שְׁאוּל בְּמֶלְכּוֹ** [וּשְׁתֵּי שָׁנִים מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל]; אמר רב הונא: כבן שנה - שלא טעם טעם חטא.

מתקיף לה רב נחמן בר יצחק: ואימא כבן שנה שמלוכלך בטיט ובצואה!?

אחויאו ליה לרב נחמן סיוטא בחלמיה (מלאכי פחד מבהילים אותו), אמר: נעניתי לכם עצמות שאול בן קיש!

הדר חזא סיוטא בחלמיה, אמר: נעניתי לכם עצמות שאול בן קיש מלך ישראל!

אמר רב יהודה אמר שמואל: מפני מה לא נמשכה מלכות בית שאול (לאורך ימים)? - מפני שלא היה בו שום דופי (שום דופי משפחה ויתגאו המלכים היוצאים מזרעו על ישראל אבל דוד מרות המואביה אתא), דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוּצָדָק: אין מעמידין פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים (דופי משפחה) תלויה לו מאחוריו, שאם תזוח דעתו עליו - אומרין לו: חזור לאחורייך.

אמר רב יהודה אמר רב: מפני מה נענש שאול (לבוא לידי דבר שעליו ניטל ממנו מלכות)? - מפני שמחל על כבודו (מפני שמתחילת מלכותו מחל על כבודו וגילה על עצמו שאינו כדאי למלוך), שנאמר (שמואל א יבז) **וַבְּנֵי בְלִיעֵל אָמְרוּ מֶה יִשְׁעֲנוּ זֶה וַיִּבְזְהוּ וְלֹא הִבִּיאוּ לוֹ מִנְחָה וַיְהִי כְמַחְרִישׁ**, וכתיב (בפסוק הבא: שמואל א יא, א) **וַיַּעַל נָחָשׁ הָעֲמוּנִי וַיַּחֲזֵק עַל יָבֶשׁ גִּלְעָד** [וַיֹּאמְרוּ כָּל אַנְשֵׁי יִבְיָשׁ אֶל נָחָשׁ כִּרְתָּ לָנוּ בְּרִית וְנַעֲבֹדָךְ] (ומסקנא דמילתא שאמרו ישראל: מי האמר שאול ימלך עלינו? - בתמיהה - תנו האנשים ונמיתם [שמואל א יא, יב], והוא [שאול] אמר: לא יומת איש ביום הזה [כִּי הַיּוֹם עָשָׂה ה' תְּשׁוּעָה בְּיִשְׂרָאֵל] [שמואל א יא, יב]).

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: כל תלמיד חכם

(יומא כג, א)

שאינו נוקם (נקמתו) ונוטר (איבה) כנחש (בלבו) - אינו תלמיד חכם.

והכתיב: [ויקרא יט, יח] לא תקם ולא תטר [את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ה']?

ההוא - בממון הוא דכתיב, דתניא:

'איזו היא נקימה ואיזו היא נטירה? - נקימה: אמר לו

"השאלני מגלך", אמר לו "לאו"; למחר אמר לו הוא

"השאלני קרדומך", אמר לו "איני משאלך כדרך שלא

השאלתני" - זו היא נקימה; ואיזו היא נטירה?

אמר לו "השאלני קרדומך", אמר לו "לא" ! למחר אמר לו:

"השאלני חלוקך" ! אמר לו "הילך! איני כמותך, שלא

השאלתני" (שהדבר שמור בלבו ולא הסיחו מדעתו) - זו היא נטירה.

וצערא דגופא - לא? והא תניא 'הנעלכין ואינן עולכין, שומעין

חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמתין ביסורין - עליהן

הכתוב אומר (שופטים ה, לא) [כן יאבדו כל אויביך ה'] ואהביו כצאת השמש בגברתו [ותשקט הארץ

אֶרְבָּעִים שָׁנָה]?

לעולם דנקיט ליה בליביה (ואם בא אחר לנקום נקמתו בקיום המשפט - ישתוק).

והאמר רבא כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו?

דמפייסו ליה (לבקש מחילה) ומפייס.

ומה הן מוציאים אחת או שתיים [ואין מוציאים אגודל במקדש]:

השתא שתיים מוציאים, אחת מבעיא?

אמר רב חסדא: לא קשיא: כאן כבריא כאן בחולה (חולה אינו יכול לכבש

אצבעותיו, וכשמוציא אחת - יוצאה חבירתה עמה), והתניא: 'אחת מוציאים, שתיים

אין מוציאים; כמה דברים אמורים? כבריא, אבל בחולה - אפילו

שתיים מוציאים; והיחידין (בחולין שאינן יושבין עם שאר בני אדם אלא שוכבין או יושבין

לבדם) מוציאים שתיים ואין מונין להן אלא אחת (אין נמנה אלא איש אחד).

ואין מונין לו אלא אחת? והתניא: 'אין מוציאים (עם האצבע) לא

שליש (אצבע שלישי) ולא גודל (דאין מוציאים שתיים) מפני הרמאים, ואם

הוציא שלישי מונין לו (שאינו רמאי לפי שהוא ניכר שאינו משני בני אדם: שאין יכול להרחיק

זה מזה), (אם הוציא) גודל - אין מונין לו (כלל, אלא מוציאים אותו מביניהן);

ולא עוד [אלא] שלוקה מן הממונה בפקיע (הממונה על רצועות המלקות) ' (אם

הוציא שלישי מונין לו' קא סלקא דעתיה מונין לו שנים) !

מאי 'מונין לו' ? - נמי אחת.

מאי פקיע

אמר רב: מדרא.

מאי מדרא?

אמר רב פפא: מטרקא דטייעי (רצועות ישמעאלים העשויה שוט לסוסים) דפסיק

רישיה (לכך קרויה 'פקיעה': שאינה רחבה בראשה כשאר רצועות מלקות, אלא מפסקת בראשה לרצועות

דקות כדי שירגיש בה הסוס יותר; ו'פקיע' לשון פיסוק וסדקים, כמו (סוכה פ"ה מ"ג) 'מבלאי מכנסי הכהנים...'

מפקיעין' - לשון קריעה).

אמר אביי: מריש הוה אמינא הא דתנן (במסכת שקלים פ"ה מ"א) 'בן ביכאי

(שם האיש) ממונה על הפקיע' - אמינא פתילתא, כדתנן [סוכה פ"ה מ"ג]:

'מבלאי מכנסי הכהנים ומהמייניהן - מהן היו מפקיעין (לעשות

פתילות לשמחת בית השואבה בחג), ובהן היו מדליקין'; כיון דשמענא להא

דתניא 'ולא עוד אלא שלוקה מן הממונה בפקיע' - אמינא: מאי

'פקיע' ? - נגדא (רצועות מלקות).

מעשה שהיו שניהן שוין ורצין ועולין בכבש:

תנו רבנן: 'מעשה בשני כהנים שהיו שניהן שוין ורצין ועולין

בכבש; קדם אחד מהן לתוך ארבע אמות של חכירו - נטל סכין ותקע

לו בלבו! עמד רבי צדוק על מעלות האולם (בהר הבית אולמות הרבה בנה שם

הורדוס, כמו שכתוב בספר יוסף בן גוריון; על מעלות האולם בהר הבית אולמות גרסינן בתוספתא)

ואמר: אחינו בית ישראל! שמעו: הרי הוא אומר (דברים כא, א) 'כי ימצא חלל

[באדמה אשר ה' אלהיך נתן לך לרשתה נפל בשדה לא נודע מי ההוא] (דברים כא, ב) 'ויצאו זקניך ושפטיד [ונמדדו אל

הַעֲרִים אֲשֶׁר סְבִיבַת הַחֵלָל] - אֲנִי עַל מִי לִהְיוֹת עֹגְלָה עֲרוּפָה? עַל הָעִיר אוֹ עַל הָעִזּוֹת (מִשָּׁל מִי תִלְקַח? מִן הַיּוֹשְׁבִים בְּעִיר אוֹ מִן הַכְּהֲנִים שׁוֹמְרֵי עֲזָרָה)? גִּעּוֹ (צִעְקוֹ) כָּל הָעָם בִּבְכִיָּה; בָּא אֲבִיו שֶׁל תִּינוּק וּמִצָּאוֹ כִּשְׁהוּא מִפְּרָפֶר, אָמַר: "הִרִי הוּא כִפְרֹתְכֶם (מִיתָתוֹ תִּכְפֹּר עֲלֵיכֶם), וְעַדִּי יֵין בְּנֵי מִפְּרָפֶר, וְלֹא נִטְמָאָה סִכִּין!" לִלְמַד שֶׁקִּשָּׁה עָלֵיהֶם טְהוֹרַת כָּלִים יוֹתֵר מִשְׁפִּיכוֹת דָּמִים! וְכֵן הוּא אוֹמֵר (מַלְכִים ב כֹּא, טו) וְגַם דָּם נָקִי שֶׁפָּךְ מִנִּשְׁאָה הִרְבָּה מְאֹד עַד אֲשֶׁר מָלֵא אֶת יְרוּשָׁלַם פֶּה לֶפֶה [לְבַד מִחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר הִחֲטִיֵּא אֶת יְהוּדָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעִנְיַי ה']. הִי מַעֲשֶׂה קָדִים? אֵילִימָא דְשִׁפְיכוֹת דָּמִים - הִשְׁתָּא אֲשִׁפְיכוֹת דָּמִים לֹא תִקְיִנוּ פִּיִּסָּא, אֲנִשְׁבֵּרָה רִגְלוֹ תִקְיִנוּ? אִלָּא דְנִשְׁבֵּרָה רִגְלוֹ קָדִים; וְכִיוֹן דְּתִקְיִנוּ פִּיִּסָּא - אַרְבַּע אֲמוֹת מֵאֵי עֲבִידֵי יֵהוּ (גְּבִי מְרוּצַת שְׁפִיכוֹת דָּמִים)?

אִלָּא לְעוֹלָם דְּשִׁפְיכוֹת דָּמִים קָדִים, וּמַעֲיָקְרָא סְבוּרָא אֲקָרָא בַּעֲלָמָא הוּא; כִּיוֹן דְּחִזִּי אֲפִילוּ מִמִּילָא אֲתוּ לִידֵי סַכְנָה - תִּקְיִנוּ רַבְנָן פִּיִּסָּא.

'עַמְד רַבִּי צְדוּק עַל מַעֲלוֹת הָאוֹלָם וְאָמַר אַחֲרָיו בֵּית יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ הִרִי הוּא אוֹמֵר כִּי יִמְצָא חֵלָל בְּאֲדָמָה אֲנִי עַל מִי לִהְיוֹת עֹגְלָה עֲרוּפָה? וְהַתְנִיָּא (בִּבְבָּא קָמָא חֲשִׁיב לֵה, בִּפְרָק 'מְרוּבָה' (דף 99 ב)) : 'עֲשֵׂה דְכָרִים נִאֲמָרוּ בִּירוּשָׁלַם, וְזוֹ אַחַת מֵהֶן :

(יוֹמָא כג, ב)

אִינָה מְבִיאָה עֹגְלָה עֲרוּפָה (דְּכָתִיב (דְּבָרִים כֹּא) כִּי יִמְצָא חֵלָל בְּאֲדָמָה [אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ] לְרִשְׁתָּהּ וְאִין יְרוּשָׁלַם יְרוּשָׁה - דְּקִסְבֵּר לֹא נִתְחַלְקָה לְשִׁבְטִים); וְעוֹד (דְּבָרִים כֹּא, א) [כִּי יִמְצָא חֵלָל בְּאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ נָפֵל בְּשֶׁזָּה] לֹא נוֹדַע מִי הִכָּהוּ כְּתִיב, וְהָא נֹדַע מִי הִכָּהוּ! אִלָּא כְּדֵי לְהַרְבוֹת בִּבְכִיָּה.

'בָּא אֲבִיו שֶׁל תִּינוּק וּמִצָּאוֹ כִּשְׁהוּא מִפְּרָפֶר אָמַר "הִרִי הוּא כִפְרֹתְכֶם" וְעַדִּי יֵין בְּנֵי קִיִּים [כּו'] לִלְמַד שֶׁקִּשָּׁה עָלֵיהֶם טְהוֹרַת כָּלִים יוֹתֵר מִשְׁפִּיכוֹת דָּמִים':

אִיבְעִיא לֵהוּ: שְׁפִיכוֹת דָּמִים - הוּא דּוֹל, אֲבָל טְהוֹרַת כָּלִים כְּדִקְיָמָא קִיִּמָּא? אוֹ דִּילְמָא שְׁפִיכוֹת דָּמִים כְּדִקְיָמָא קִיִּמָּא, אֲבָל טְהוֹרַת כָּלִים הִיא דְּחִמִּירָא?

תָּא שִׁמְעַ מְדַקָּא נְסִיב לֵה תִלְמוּדָא (דְּאִיִּיה): וְגַם דָּם נָקִי שֶׁפָּךְ מִנִּשְׁאָה - שִׁמְעַ מִינָה שְׁפִיכוֹת דָּמִים הוּא דּוֹל, וְטְהוֹרַת כָּלִים כְּדִקְיָמָא קִיִּמָּא.

תְּנִי רַבְנָן: ' (וִיקָרָא ג.) וְלִבֵּשׁ הִפְהֵן מְדוּ בְּדִ וּמִקְנִסִּי בְּדִ וְלִבֵּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֵלֶה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ] (וִיקָרָא ד.) וּפָשַׁט [אֶת בְּגָדָיו] וְלִבֵּשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת הַדָּשָׁן [אֶל מַחוּץ לַמִּחְנָה אֶל מְקוֹם טְהוֹר] - שׁוֹמְעֵי כְּדוּךְ יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁפוּשֵׁט בְּגָדֵי קוֹדֶשׁ וְלֹבֵשׁ בְּגָדֵי חוּל? - תִּלְמוּד לֹא מֵרָא: וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלִבֵּשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים: מְקִישׁ בְּגָדִים שְׁלֹבֶשׁ לְבָגִים שְׁפוּשֵׁט: מָה לְהֵלֵךְ בְּגָדֵי קוֹדֶשׁ - אִף כֹּאן בְּגָדֵי קוֹדֶשׁ; אִם כֵּן מָה תִּלְמוּד לֹא מֵרָא אֲחֵרִים? - פְּחוּתִין מֵהֶן; (הִכִּי גִרְסִין בְּתוֹרַת כְּהֲנִים [נִסְפָּר צוּ פִּרְשָׁתָא אֶפְרָק בַּהֲלָכָה ו:]: 'זָפַשְׁט וְלִבֵּשׁ; יְכוֹל בְּמִצְוַת יוֹם הַכִּפּוּרִים? תִּלְמוּד לֹא מֵרָא: בְּגָדֵי בְּגָדִים' וְגִירָסָא שְׁבַהשׁ"ס הָאֲרִיכָה בַּלְשׁוֹנָה: שׁוֹמְעֵי כְּדוּךְ יוֹם הַכִּפּוּרִים פּוֹשֵׁט בְּגָדֵי קוֹדֶשׁ וְלֹבֵשׁ בְּגָדֵי חוּל תִּלְמוּד לֹא מֵרָא כּו' וְהוּא פִּירֻשָּׁה: וּפָשַׁט וְלִבֵּשׁ הָאֲמֹר בְּהוֹצֵאתָ הַדָּשָׁן שְׁבַת־פּוֹחַ אֶל מַחוּץ לַמִּחְנָה הַכְּתוּב אַחֵר תְּרוֹמַת הַדָּשָׁן: וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלִבֵּשׁ בְּגָדִים וְגו' - יְכוֹל שִׁמְשִׁיל עָלָיו חוֹבָה לְשָׁנוֹת בְּגָדָיו בֵּין תְּרוּמָה לְהוֹצָאָה: אִם בָּא לְהוֹצִיא דָּשָׁן שֶׁעַל הַתְּפוּחַ אַחֵר הִהְרַמָּה מִיד, כְּדוּךְ שֶׁהִיא חוֹבָה עַל כֵּהן גְּדוֹל בְּחִמְשׁ עֲבוּדוֹת שְׁבִיטוֹ הַכִּפּוּרִים, שִׁמְשִׁנָּה בְּגָדָיו בְּכָל הָעֲבוּדוֹת בֵּין זוֹ לְזוֹ: רִאשׁוֹנָה בְּבִגְדֵי זָהָב שֵׁנִיָּה בְּבִגְדֵי לָבָן שְׁלִישִׁית בְּשֵׁל זָהָב רְבִיעִית בְּבִגְדֵי לָבָן - אִף זֶה יִשְׁנָה, וְזֶה שָׂאִין לוֹ לְשָׁנוֹת מִבְּגָדֵי לָבָן לְבִגְדֵי זָהָב - שֶׁהִרִי הַדִּיּוֹט הוּא וְאִינוּ מִשְׁמֵשׁ בְּבִגְדֵי זָהָב - יִשְׁנָה בְּבִגְדֵי קוֹדֶשׁ שֶׁהִרִים בֵּהֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וִיקָרָא ג.: וְלִבֵּשׁ הִפְהֵן מְדוּ בְּדִ וּפָשַׁט אוֹתָם, וְלִבֵּשׁ בְּגָדֵי חוּל שְׁלֹו, וְהוֹצִיא הַדָּשָׁן? תִּלְמוּד לֹא מֵרָא ... בְּגָדֵי בְּגָדִים; וְמָה תִּלְמוּד לֹא מֵרָא אֲחֵרִים? - פְּחוּתִין מֵהֶן, כְּגוֹן שִׁחְקִים אוֹ מִפְּשָׁתָן שָׂאִינוּ מוֹצָהֶב, וְאִין דְּמִיָּהם יִקְרִים: שֶׁהָאֶפֶר מִלְּכִלְכֶם כְּשֶׁנִּשְׁאָא חוּץ לַמִּחְנָה, גִּנְאִי לְמַלְךְ שִׁיָּהָ מִשְׁמֵשׁ בֵּהֶן עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּעֲבוּדַת אֲכִילָה!)

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֲחֵרִים וְהוֹצִיא (הָאֵי אֲחֵרִים - אֲכָהֶן קָאִי, כְּלוּמֹר: כְּהֲנִים שֶׁהֶן אֲחֵרִים מְרוּחָקִים מִשְׁאֵר עֲבוּדוֹת - כְּשִׁירִין לְעֲבוּדָה זו) - לִימַד עַל הַכְּהֲנִים בְּעַלִּי מוֹמִין שֶׁכְּשִׁירִין לְהוֹצִיא הַדָּשָׁן.

אָמַר מֵר 'אֲחֵרִים פְּחוּתִין מֵהֶן' - כְּדִתְנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, דִּתְנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: 'בְּגָדִים שֶׁכְּשִׁל בֵּהֶן קִדְרָה לְרַבּוֹ - לֹא יִמְזוּג בֵּהֶן כּוֹס לְרַבּוֹ (לְפִי שְׁנִתְעַשְׁנוּ וְנִתְלַכְּכוּ בִּבְיָשׁוּל קִדְרָה, אִף כֹּאן לְעִנִּין הוֹצֵאתָ הַדָּשָׁן: אִין כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ לְשִׁרְתָּ בֵּהֶן שִׁירוֹת אַחֵר) '.

אמר ריש לקיש: כמחלוקת בהוצאה כך מחלוקת בהרמה (כשם שרבי אליעזר מכשיר בעלי מומין להוצאה - כך מכשירן להרמה).

ורבי יוחנן אמר: מחלוקת בהוצאה, אבל בהרמה דברי הכל עבודה היא.

מאי טעמא דריש לקיש?

אמר לך: אי סלקא דעתא עבודה היא, יש לך עבודה שכשירה בשני

כלים [בלבד] (והכא מדו בד ומכנסים בד הוא דכתיב [ויקרא ג, ו]?) !

ורבי יוחנן?

גלי רחמנא בכתונת ומכנסים והוא הדין למצנפת ואבנט (גלי רחמנא בכתונת ובמכנסים ולימדך שאינה כשירה בבגדי חול שלו, ומאליך אתה למד שהיא עבודה, וצריכה אף מצנפת ואבנט).

ומאי שנא הני (דנקט? מאחר שצריכין כלן - לשותוק מנייהו ואנא ידענא - מדכתיב בהו כהן - עבודה היא?)

מדו בד: מדו = כמדתו (כאן לימדך שיהא כתונת כהנים למדת קומתו, לא נגררות ולא מסולקות;

והכי אמרינן בזבחים (דף יח, א); ומכנסים בד - לכדתניא: 'מניין שלא יהא דבר

קודם למכנסים? - שנאמר (ויקרא ג, ו) [ולבש הפהן מדו בד] ומכנסים בד ילבש על פשוטו [והריס את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח] (ילבש על פשוטו - משמע שלובש בעודו ערום: שאין עליו אלא בשרו, דאי לא תימא הכי - על פשוטו למאי כתביה?)

וריש לקיש (דאמר דווקא כתבינהו ולמימרא דאינה צריכה ארבעה) - (נפקא ליה הנך תרתי דרשות מלשון המקרא ששינה בלשונו): (שלא כתיב כתונת למימרא) מדו = כמדתו - מדאפקיה

רחמנא בלשון מדו;

שלא יהא דבר קודם למכנסים - מ-על פשוטו נפקא.

נימא כתנאי: 'על פשוטו, מה תלמוד לומר ילבש' (גבי הרמת הדשן כתיב [ויקרא ג, ו] וילבש הפהן מדו בד ומכנסים בד ילבש על פשוטו והוה ליה למכתב 'ומכנסים בד על בשרו', ומהדר נמי אן לבש דרישיה דקרא)? - להביא מצנפת ואבנט להרמה (שוב ילבש במכנסים, לדבות עוד לבישה כיוצא בה, ומרבה שני בגדים החסרים כאן מכהונת הדיוט), דברי רבי יהודה;

רבי דוסא אומר: לרבות בגדי כהן גדול (להביא ארבעה בגדי לבן ששמש בהן כהן גדול) ביום הכפורים - שכשירין לכהן הדיוט (כל השנה, ואתיא ילבש ילבש מהתם [ויקרא טז, טז] כתנת בד קדש ילבש).

אמר רבי: שתי תשובות בדבר: חדא - דאבנטו של כהן גדול (ביום הכפורים שהוא של בוק) לא זה הוא אבנטו של כהן הדיוט (לעולם לפי שאינו משמש אלא בשל כלאים); ועוד: בגדים שנשתמש בהן קדושה חמורה תשתמש בהן קדושה קלה? אלא מה תלמוד לומר ילבש?

(יומא כד, א)

לרבות את השחקים (שכשירין לכל עבודה, ובלבד שלא יהו מקורעין; והכי קאמר בזבחים (דף

יח, א); [ויקרא טז, כג]: ובא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדיו אשר לבש בבואו אל הקדש [והניחם שם - מלמד שטעונין גניזה];

רבי דוסא אומר: ראויין הן לכהן הדיוט, ומה תלמוד לומר ונהיחם שם? - שלא ישתמש בהן יום הכפורים אחר. (דלא תימא ונהיחם שם כתיב בהו לומר שטעונין גניזה, דסבירא ליה לרבי דוסא ונהיחם שם - שלא ישתמש בהן ליום הכפורים אחר, כדאמרינן בפרק קמא (דף יב, ב) ' (ואזדא רבי דוסא לטעמיה' לא שייך הכא למימר, דהא כולה מלתא אגב גררא נטבה).

מאי, לאו בהא קא מיפלגי (רבי יהודה ורבי דוסא): דמר (דברי יהודה, דדריש ילבש להביא מצנפת ואבנט) סבר עבודה היא (ובעי מצנפת ואבנט), ומר (ורבי דוסא) סבר לאו עבודה היא (ולא בעי מצנפת ואבנט)?

לא! דכולי עלמא עבודה היא, והכא - בהא קא מיפלגי: מר סבר צריכא קרא לרבוויי (דלא תימא הני דווקא, ולמימרא דלאו עבודה), ומר סבר לא צריכא קרא לרבוויי (דכיון דגלי בה ויקרא טז, טז: כתנת בד קדש ילבש ומכנסים בד - אשמעינן דעבודה היא, ובעיא כולהו; וכי אתא קרא - לרבוויי לבגדי יום הכיפורים אתא).

בעי רבי אבין: תרומת הדשן - בכמה? מתרומת מעשר ילפינן לה (דהא והריס [את הדשן] [ויקרא ג, ו] כתיב, לשון והריסתם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר (במדבר יח, כו), והויא באומד אחד מעשרה בדשן המערכה)? או מתרומת מדין ילפינן לה (דכתיב (במדבר לא, כח) והרמת מכס לה' ... אחד נפש מחמש המאות)?

תא שמע (דמהרמת קומץ ילפינן לה) דתני רבי חייא: נאמר כאן [ויקרא ג, ו] [ולבש הפהן מדו בד ומכנסים בד ילבש על פשוטו] והריס [את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח] ונאמר לה לן [ויקרא טח, ו] [והריס [ממנו בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבנה אשר על המנחה והקטיר המזבח ריח ניחח אֶזְכְּרָתָהּ לְךָ]; מה לה לן בקומצו - אף כאן בקומצו (לא

יפחות מאומד מלא הקומץ, ואם רצה להוסיף – יוסיף, דהא ליכא למימר דווקא קאמר, דהא לא אפשר לפשוט ברמץ גחלים רותחות ידיו לקמוץ) .

אמר רב: ארבע עבודות - זר חייב עליהן מיתה (אף על פי שכולן מוזהר עליהן זר, אין חיוב מיתה אלא בארבע האלו, כדמפרש ואזיל): זריקה, והקטרה, וניסוך המים, וניסוך היין;
ולוי אמר: אף תרומת הדשן;
וכן תני לוי במתניתיה: אף תרומת הדשן.
מאי טעמא דרב?

דכתיב (סיפיה דקרא והזר הקרב יומת): (במדבר יח, ט) ואתה ובניך אתה תשמרו את כהנותכם לכל דבר המזבח ולמביית לפרכת ועבדתם עבדת מתנה אתן את כהנותכם והזר הקרב יומת: עבדת מתנה (שאתה נותן על המזבח) - ולא עבודת סילוק (שאתה מסלק וסר מעל המזבח כגון תרומת הדשן); ועבדתם - עבודה תמה (עבודה שהיא גומרת ומתממת את הדבר), ולא עבודה שיש אחריה עבודה (כגון שחיטה וקבלה והולכה, שיש אחריה זריקה; אבל זריקה - עבודה אחרונה שבדם, וכן הקטרה - בקומץ מנחה ובאברים ופדרים, וכן ניסוך היין בכל השנה, וכן המים בחג); ולוי?

רבי רחמנא לכל דבר המזבח (לרבות עבודת סילוק - אם עבודה תמה היא, כגון תרומת הדשן) ! ורב?

ההוא לא תויי שבע הזאות שבפנים (שמזה על הפרוכת מפר העלם דבר, ופר משיח, ושל יום הכפורים), ושבמצורע (שמזה מלוג שמן בהיכל, כדכתיב (ויקרא יד, טז) והזה מן השמן באצבעו שבע פעמים לפני ה'; דסלקא דעתך אמינא לאו 'דבר המזבח' הוא - להכי רבי לכל); ולוי?

נפקא ליה (כולהו מיניה) מ'דבר - לכל דבר' (דהא דבר המזבח גופיה יתירה הוא, ונגמר מיניה תרומת הדשן, ומריבויא לכל דריש ביה הזאה הפנימית) ורב?

'דבר - לכל דבר' - לא דריש.

ואימא לכל דבר המזבח - כלל, עבדת מתנה - פרט; כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט: עבודת מתנה - אין, עבודת סילוק - לא! ?
אמר קרא:

(יומא כד, ב)

ולמביית לפרכת ועבדתם: אל מבית לפרוכת הוא דעבודת מתנה (ולמביית לפרכת אפטיק בין כלל לפרט: מבית לפרוכת - הוא דעבודת מתנה, כגון הזאות שבין הבדים דיום הכפורים, ונתינת קטורת על האש) ולא עבודת סילוק (כגון הוצאת כף ומחתה שהכהן גדול מכניס שם לקטורת יום הכפורים ומניח בין הבדים, ואחר כך חוזר ומוציא), הא בחוץ אפילו עבודת סילוק! אי הכי, ועבדתם נמי: אל מבית לפרוכת הוא דעבודה תמה (כגון נתינת קטורת על האש) ולא עבודה שיש אחריה עבודה (הולכת כף ומחתה, שיש אחריה חפינה והקטרה), הא בחוץ אפילו עבודה שיש אחריה עבודה?
ועבדתם - הדר ערביה קרא (לענין עבודה תמה: שהווי"ו מוסיף לענין ראשון; אבל עבודת מתנה לא מיהדר אלא אמביית לפרכת דלקמיה, דלא כתיב ביה וי"ו) .

בעי רבא: עבודת סילוק בהיכל (והיא עבודה תמה כגון דישון מזבח הפנימי והמנורה) - מהו (ללוי)? : לפנים מדמינן ליה או לחוץ מדמינן ליה?
הדר פשטא: מבית ולמביית (מבית לפרוכת הוה ליה למיכתב, וכתיב ולמביית לפרכת: לעשות היכל כבית קדשי הקדשים, ופטור על עבודת סילוק) .

אלא מעתה (דעבודת מתנה מיחייב בהיכל זר דמריביה ולמביית), זר שסידר את השלחן (שסידר לחם) - ליחייב (מיתה, ואמאי אמרינן לעיל ארבע עבודות ותו לא) ! ?
איכא סידור בזיכין (בתריה כדכתיב (ויקרא כד, ט) ונתת על המערכת לבנה זפה, ולאו עבודה תמה היא);

סידור בזיכין ליחייב! ?

איכא סילוק והקטרה (עדיין לא נגמרה עבודתה עד שבת הבאה, שישלכנה ויקטיר הבזיכין);
זר שסידר את המנורה (בבוקר היו מסלקין את הנרות של זהב מן המנורה לקנח אפרן יפה, וחוזרין וקובעין אותם בה, והרי עבודה תמה) - ליחייב! ?

איכא נתינת פתילה;

נתן פתילה ליחייב! ?

איכא נתינת שמן;

נתן שמן ליחייב!

איכא הדלקה ;
הדליק ליחייב !?
הדלקה לאו עבודה היא .
ולא ? והתניא ' (ויקרא א, טז) **וְנִתְּנוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֲצִים עַל הָאֵשׁ - לִימַד עַל הַצֵּת אֱלֹהִים** (הצתת קיסמים דקים: אם הוצרך להצית על המזבח באחת מן המערכות, כגון שקרבה מערכה לכלות - שנשרפה כל המדורה;) **שֶׁלֹּא תִהְיֶה אֵלָּא בִכְהֵן כֹּשֶׁר וּבְכָלִי שֶׁרֶת** (שיהא לובש בגדי כהונה, ארבעה אם כהן הדיוט הוא, ואם כהן גדול הוא - שמונה, שהרי נאמר כאן **הִכֵּהוּ וְכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בְּנֵי אֶהֱרֹן וְכַהֲנָה - בְּכַהֲנָם מִשְׁמַע: בְּבִגְדֵי כַהֲנָתָם**) ; **הַצֵּת אֱלֹהִים עֲבוּדָה הִיא, הַדִּלְקָה לֹא עֲבוּדָה הִיא?**
[ועוד שואלים:] **אֵלָּא מַעֲתָה, זֶר שֶׁסִּידֵר אֶת הַמַּעֲרֵכָה (עצים) - לִיחִיִּיב !?**
אִיכָּא (בתרה) סִידוֹר שְׁנֵי גִזְרֵי עֲצִים (דילפינן להו לקמן (דף כו, ב) מקראי) ; סִידֵר שְׁנֵי גִזְרֵין לִיחִיִּיב !?
אִיכָּא סִידוֹר אַבְרָם (דתמיד בתריה, וכל זה מעבודת הסיידור הוא) ;
וְהָא אִמְרֵי רַב אֲסִי אִמְרֵי יוֹחָנָן: זֶר שֶׁסִּידֵר שְׁנֵי גִזְרֵי עֲצִים חִיִּיב !?
בְּהָא פְּלִיגִי (רב ורבי יוחנן) : מַר (רבי יוחנן) סָבַר (סִידוֹר שְׁנֵי גִזְרֵין) עֲבוּדָה תִּמְהָ הִיא (שִׁסְיָדוֹר מַעֲרֵכַת עֲצִים תִּמְהָ וְגוֹמֶרֶת הִיא בֵּה, וְסִידוֹר הָאֲבָרִים - תַּחֲלִילַת סִידוֹר אַחֵר הוּא), וְמַר (וּרְבִּי) סָבַר לֹא עֲבוּדָה תִּמְהָ הִיא (דָּשֵׁם 'סִידוֹר' - אֶחָד הוּא) .
תִּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְרַב, תִּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְלוֹי :
תִּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְרַב: 'עֲבוּדוֹת שְׁזֵר חִיִּיב עֲלֵיהֶם מִיתָה: זִרְיָקַת דָּם (הַמִּזְבֵּחַ בַּחוּץ) - בֵּין לְפָנִים (הַזָּאָה שְׁעַל הַפְּרוּכַת) בֵּין לְפָנִים וּלְפָנִים (שְׁעַל בֵּין הַבָּדִים דְּיוֹם הַכַּפּוּרִים), וְהַמָּזָה בַּחֲטָאֵת הָעוֹף (בַּחֲטָאֵת הָעוֹף כְּתִיב הַזָּאָה: וְהָזָה מִדָּם הַחֲטָאֵת עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ (ויקרא ה, טז), וְהַמָּצָה וְהַמְקַטֵּיר בְּעוֹלַת הָעוֹף (בְּעוֹלַת הָעוֹף כְּתִיב מִיצוֹי: וְמִלֵּק אֶת רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וְנִמְצָה דָּמוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ (ויקרא א, טז); וְהַמְקַטֵּיר - שֶׁהָעוֹלָה כְּלִיל הִיא), וְהַמְנַסֵּשׁ שְׁלֹשָׁה לִוְגִין מִים, וְשְׁלֹשָׁה לִוְגִין יֵין (שֶׁהִיא פָּחוֹת שְׁבַנְסָכִים וְנִסְכּוֹ רְבִיעִית הֵהִין לְכַבֵּשׁ הָאֶחָד (בְּמִדְבָר כח, ט))' (וְאִילוֹ תְרוּמַת הַדָּשֵׁן לֹא קִתְּנִי, וְהֵינּוּ כְרַב) ;
תִּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְלוֹי: 'עֲבוּדוֹת שְׁזֵר חִיִּיב עֲלֵיהֶן מִיתָה: הַמְרִים אֶת הַדָּשֵׁן, וְשִׁבְעָה הַזֹּאוֹת שְׁכַפְנִים, וְשִׁבְמִצּוֹרָע, וְהַמַּעֲלָה עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ - כֵּין דְּכַר כֹּשֶׁר כֵּין דְּכַר פְּסוּל (בַּהֲנֵן פְּסוּלִין שֶׁפְּסוּלִין בְּקוֹדֶשׁ, דָּאִם עֵלּוֹ לֹא יִרְדּוּ - מִשּׁוּם הֵכִי חֲשִׁיבָא הַקְטָרָה) .
לְמָה מְפִיִּסִין ?
'לְמָה מְפִיִּסִין ? כְּדָא מֵרֵן (שֶׁהִיוּ בָאִים לִידֵי מַחְלֻקַּת) !
אֵלָּא לְמָה מְפִיִּסִין וְחוֹזְרִין וּמְפִיִּסִין (לְמָה נֶאֱסָפִין לְפִיִּס אַרְבַּעַה פַּעֲמִים בְּיוֹם, כְּדַתְנֵן בְּמַתְנִיתִין? יִפִּסוּ עַל כּוֹלֵן בְּאִסְיָפָה רֵאשׁוֹנָה: מִי יִזְכֶּה לְזֶה וּמִי לְזֶה) ?
אִמְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן: כְּדֵי לְהַרְגִישׁ כָּל הָעֲזָרָה (לְהַשְׁמִיעַ קוֹל הַמּוֹן עִם רַב כַּמָּה פַּעֲמִים, שֶׁהוּא כְבוֹד לַמֶּלֶךְ), שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים נח, טו) **אֲשֶׁר יַחְדּוֹ נִמְתִּיק סוֹד בְּבֵית אֱלֹהִים נִהְלָךְ בְּרָגֶשׁ .**
כַּמָּה מְפִיִּסִין (מָה הָיוּ לּוֹבְשֵׁין אוֹתָם הַנֶּאֱסָפִין לְפִיִּס: בְּגָדִי חוּל אוֹ בְּגָדִי קֹדֶשׁ) ?
רַב נַחֲמָן אִמְרֵי בְּבִגְדֵי חוּל (וְהַזִּכָּה לְעֲבוּדָה פּוֹשֵׁט וְלּוֹבֵשׁ בְּגָדִי קֹדֶשׁ), וְרַב שֶׁשֶׁת אִמְרֵי בְּבִגְדֵי קֹדֶשׁ:
רַב נַחֲמָן אִמְרֵי בְּבִגְדֵי חוּל: דְּאִי אִמְרַת בְּבִגְדֵי קֹדֶשׁ - אִיכָּא בְּעַלִּי זְרוּעוֹת דְּחִמְסִי וְעַבְדִּי (אִף עַל פִּי שְׁלֹא זָכוּ בְּגוֹרֵל) !
רַב שֶׁשֶׁת אִמְרֵי בְּבִגְדֵי קֹדֶשׁ: דְּאִי אִמְרַת בְּבִגְדֵי חוּל - אִגְבַּ חֲבִיבוֹתִיָּה מִקְרֹו וְעַבְדִּי (עֲבוּדָה בְּבִגְדֵי חוּל אוֹתָן שָׁזְכוּ לְפִיִּס) !
אִמְרֵי רַב נַחֲמָן: מִנָּא אִמְיָנָא לֵה ? - דַּתְנֵן [תְּמִיד פ"ה מ"ג]: 'מִסְדּוֹן לַחֲזוֹנִין (שְׁמִשְׁיָן) וְהֵיוּ מְפַשְׁטִין אוֹתָן אֶת כְּבִדְיָהֶן וְלֹא הֵיוּ מְנִיחִין עֲלֵיהֶן אֵלָּא מְכַנְסִים כְּלַכְד' (יומא כה, א)
מֵאִי לֹא בָאוּתָן שָׁזְכוּ לְפִיִּס ?
אִמְרֵי רַב הוֹנָא בְּרִי יְהוּדָה אִמְרֵי רַב שֶׁשֶׁת: לֹא, בָּאוּתָן שְׁלֹא זָכוּ לְפִיִּס (הֵיוּ מְפַשְׁטִין בְּגָדִי קֹדֶשׁ שֶׁהִפְסִיקוּ בֵּהוּ) ! הֵכִי נִמִּי מִסְתַּבְרָא, דְּאִי סִלְקָא דַּעֲתָךְ בָּאוּתָן שָׁזְכוּ לְפִיִּס (וְהַפְשָׁטָה זו - בְּגָדִי חוּל, וְלִהְלִבִּישׁ בְּגָדִי קֹדֶשׁ) - (וְקִתְּנִי) 'לֹא הֵיוּ מְנִיחִין עֲלֵיהֶן אֵלָּא מְכַנְסִים (מְכַנְסֵי חוּל) כְּלַכְד' (אֵלֵּמָּא מְלַבִּישֵׁין אוֹתָן בְּגָדִי קֹדֶשׁ עַל מְכַנְסֵי חוּל, וְאַחֲרַיִךְ פּוֹשְׁטִין מְכַנְסֵי חוּל וְלּוֹבְשֵׁין לְמְכַנְסֵי קֹדֶשׁ), וְהַתְּנִיא: 'מְנִיִּין שְׁלֹא יִהְיֶה דְּכַר קוֹדֶשׁ לְמְכַנְסִים? תְּלַמּוּד לּוֹמַר (ויקרא טז, ט) [כְּתִיבָתָּה בְּדִ קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ] וּמְכַנְסֵי בְּדִ יִהְיוּ עַל כְּשָׁרָה [וּבְאַבְגֵּי בְּדִ יִחְגֹּר וּבְמַצְנֶפֶת בְּדִ יִצְנֹף בְּגָדִי קֹדֶשׁ הֵם וְרַחֲצוּ בְּמִים אֶת בְּשָׂרוֹ וְלִבָּשׁם] !
וְאִידֵךְ ?

הא לא קשיא, הכי קתני: 'עד שעודן עליהן בגדי חול מלבישין אותן מכנסי קדש' (כדי שלא יעמדו ערומים כשהפשיטום) והיו מפשיטין אותן בגדי חול ולא היו מניחין אלא מכנסים בלבד'.

אמר רב ששת: מנא אמינא לה? – דתניא: 'לשכת הגזית' (ששם היו מפייסין) - כמין בסילקי גדולה היתה (בית גבוה שעל עלייה); פייס במזרחה (קבוצת היקף המפייסין במזרחה היתה), וזקן (של בית דין המורה להן סדר הפייסין) יושב במערבה, והכהנים מוקפין ועומדין כמין כולליאר (עגול שקורין נושק"א [שטיינזלץ: הפירוש המילה הלועזית: סיכה, פריפה; פירוש כולליאר: מפותל כפתול החלזון, כך שאי אפשר לדעת כמה כהנים היו שם ולכוון את תוצאות הפייס]), והממונה בא ונוטל מצנפת מראשו של אחד מהן ויודעין שממנו פייס מתחיל (מנין חשבון הפייס כמו שפירשתי בראש הפרק?), ואי סלקא דעתך בבגדי חול - מצנפת בבגדי חול מי איכא? אין, כדתני רב יהודה ואיתימא רב שמואל בר יהודה (לקמן בפרק שלישי (דף לה, ב) שהיו אמותיהן של כהנים עושות לבניהם משלהם כמין בגדי כהונה להראות תפארת עושרן ונוי מלאכתן וכמה הן מהדרות מצות, דקתני): 'כהן שעשתה לו אמו כתונת - עובד בה עבודת יחיד'.

אמר אביי: שמע מינה: לשכת הגזית - חציה בקדש וחציה בחול; ושמע מינה: שני פתחים היו לה: אחד פתוח בקדש ואחד פתוח בחול, דאי סלקא דעתך כולה בקדש - זקן יושב במערבה? והאמר מר 'אין ישיבה בעזרה' (שנאמר (דברים יח, ה) לעמד לשירת (דברים יח, ו) העמדים שם לפני ה') אלא למלכי בית דוד בלבד (שמצינו בהן ישיבה, שנאמר (שמואל ב ז, יח) ויבא המלך דוד וישב לפני ה') ויאמר מי אנכי... ומי ביתי וגו')? ואי סלקא דעתך כולה בחול - פייס במזרחה? והא בעינן (תהלים נה, טו) אשר יחדו נמתיק סוד [בבית אלהים נהלך ברגש] (אלמא פייס צריך להיות בבית אלהים) וליכא?! אלא שמע מינה חציה בקדש וחציה בחול; ואי סלקא דעתך פתח אחד יש לה ופתוח לקודש, זקן יושב במערבה? והתנן [מעשר שני פ"ג מ"ח]: 'הלשכות הבנויות בחול ופתוחות לקדש - תוכן קודש', ואי סלקא דעתך פתוח לחול - פייס במזרחה? והתנן [שם]: 'בנויות בקדש ופתוחות לחול תוכן חול'! אלא לאו שמע מינה שני פתחים היו לה, אחד פתוח בקדש ואחד פתוח לחול!

משנה:

הפייס השני: מי שוחט (את התמיד), מי זורק, מי מדשן מזבח הפנימי, ומי מדשן את המנורה, ומי מעלה אברים לכבש: הראש והרגל, ושתי הידים (הראש והרגל של ימין בכהן אחד ושני הידים בכהן שני), העוקץ (הוא הזנב) והרגל (של שמאל - בכהן שלישי), והחזה והגרה (החזה הוא השומן הרואה את הקרקע, וחותרין אותו מכאן ומכאן בלא ראשי צלעות; והגרה - הוא הצואר, ובו מחובר הקנה והכבד והלב והחזה והגרה - בכהן רביעי), ושתי הדפנות (בחמישי), והקרבים (בששי), והסלת (עשרון למנחת נסכו של תמיד), והחביתין (חצי עשרונו של כהן גדול שקרב עם התמידין בכל יום, שנאמר (ויקרא ו, יג) מחציתה בלקר ומחציתה בערב, וסמך ליה על מחבת בשמן תעשה (ויקרא ו, יד) - לכך קרוי חביתין), והיין (שלש לוגין של ניסוך לכבש התמיד); שלשה עשר כהנים זכו בו (בפייס זה [האחד] שלש עשרה עבודות כהנים מנויות כאן).

אמר בן עזאי לפני רבי עקיבא משום רבי יהושע: דרך הלוכו (בחיו) היה קרב (התמיד) (ובגמרא מפרש לה).

גמרא:

איבעיא להו: כשהן מפייסין, לעבודה אחת מפייסין (כגון "מי שוחט", ולכשיזכה מי שזכה לשחיטה - שוב אין פייס לשאר י"ב עבודות, אלא כהנים שמוקפין לימינו נמשכין אחריו כפי סדר משנתנו: שני לזריקה, שלישי לדישון מזבח הפנימי, רביעי למנורה, וכן כולן)? או דילמא לכל עבודה ועבודה הן מפייסין (או דילמא לכל עבודה ועבודה היו חוזרין ומוציאין אצבעותיהן למנין והזוכה זוכה)?

תא שמע: 'ארבע פייסות היו שם', ואי סלקא דעתך לכל עבודה הן מפייסין טובא הוו!

אמר רב נחמן בר יצחק: הכי קאמר: ארבע פעמים נכנסין להפיס, ולכל חדא וחדא היו בה טובא פייסות!

(יומא כה, ב)

תא שמע (כשהיו מפיסין לקטורת, כדתנן מתניתין [להלן] *חדשים לקטורת באו והפיסו*; והקטורת צריכה שני כהנים: אחד שמולך הקטורת להיכל ומקטירו, ואחד שחותה גחלים מעל המזבח החיצון ומכניס להיכל ונותן על המזבח הפנימי להקטיר את הקטורת עליהן, כדי לפינן לקמן (דף מה, א) מקראי: שגחלי מזבח הפנימי ניטלין ממזבח החיצון בכל יום; וקאמר רבי יהודה): *רבי יהודה אומר: לא היה פייס למחתה* (לא היו מפיסין מי שזוכה במחתה), *אלא כהן שזכה בקטרת אומר לזה שעמו* (שבימינו) *"זכה עמי במחתה"* (אלמא לאו לכל עבודה ועבודה מפיסין)!

שאני מחתה וקטרת, דחדא עבודה היא.

איכא דאמרי: דוקא מחתה וקטרת, דחדא עבודה היא, אבל שאר עבודות בעי פייס; מחתה אצטריכא ליה [ללמד שלא מפיסין]: סלקא דעתך אמינא הואיל ולא שכיחא (אלא פעמיים ליום, שאין הקטרת באה נדבה) ומעשרת את העוסקין בה, כדאמרינן לקמן בפרקין (דף כו, א) נתקין לה פייס בפני עצמה! - קא משמע לן.

תא שמע, דתני רבי חייא: *'לא לכל עבודה ועבודה מפיסין, אלא כהן שזכה בתמיד - שנים עשר אחיו הכהנים נמשכין עמו' - שמע מינה.*

פייס השני וכו':

איבעיא להו: מי מקבל (דס התמיד)? (כיון דלא מנה לה במתניתין כהן, שמע מינה חד מהני עביד לה:)

שוחט מקבל, דאי אמרת זורק מקבל - אגב חביבותיה (דזריקה, שהיא עבודת מזבח) לא מקבל ליה לכוליה דם (ואמרינן לקמן (דף מח, א) צריך שיקבל את כל הדם, שנאמר (ויקרא ד, יח) *וְאֵת כָּל הַדָּם יִשְׁפֹּךְ*)? או דילמא זורק מקבל, דאי אמרת שוחט מקבל - זימנין דשחית זר (שהשחיטה כשרה בזר והקבלה פסולה בו, שנאמר (ויקרא א, ה) *וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי ה'* וְהָקִיבוּ בְנֵי אֹהֶל הַפָּהֳגִים אֶת הַדָּם: מקבלה ואילך מצות כהונה, לימד על השחיטה שכשירה בזר)!

תא שמע [תוספתא יומא פ"ב ה"ב [ליברמן]]: *'בן קטין (כהן גדול היה) עשה שתי עשרה דד לכיור (שהוא יוצק בהן מים) כדי שיהיו שנים עשר אחיו הכהנים העוסקין בתמיד מקדשין ידיהן ורגליהן בבת אחת', ואי סלקא דעתך שוחט מקבל - תליסר הוי (שהרי שלש עשרה עבודות נמנו במשנתנו בעבודות פייס התמיד, אלא שהשחיטה אינה טעונה קידוש ידים ורגלים אפילו כשהיא בכהן, לפי שהיא עבודה שהיא כשירה בזר; ואי אמרת שוחט מקבל - נמצא שהוא צריך לקדש ידיו ורגליו בשביל הקבלה)!* אלא לאו שמע מינה זורק מקבל?

שמע מינה.

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: אף אנן נמי תנינא (במסכת תמיד [פ"ד מ"א]): *'שחט השוחט וקבל המקבל ובא לו [המקבל] לזרוק' - שמע מינה.*

אמר בן עזאי לפני רבי עקיבא [משום רבי יהושע: דרך הלוחו היה קרב]: תנו רבנן: *'כיצד דרך הלוחו* (של צד הראש קודמין הקודם קודם)? - *הראש והרגל* (של ימין; לדברי הכל קודמת, ומקרא יליף לה לקמן) *החזה והגרה ושתי ידיים ושתי דפנות העוקץ והרגל*;

רבי יוסי אומר: *דרך הפשטו היה קרב* (מצד הרגלים לצד הראש); *כיצד דרך הפשטו? - הראש והרגל העוקץ והרגל ושתי דפנות ושתי הידיים החזה והגרה*;

רבי עקיבא אומר: *דרך ניתוחו היה קרב* (כסדר שמנתחין אותו לאחר הפשטו אבר אחר אבר; וסדר ניתוחו מפורש במסכת תמיד (דף לא, א) כמו שהוא סדור כאן; וכשהוא מנתח - נותן כל אבר ואבר למי שזכה בו, וכולן עומדים שם עד שיקבלו שם כולן, והולכין ומוליכין אותו לכבש זה אחר זה; ובסדר הולכתו פליגי הני תנאי: מר אמר הכי ומר אמר הכי); *כיצד דרך ניתוחו? - הראש והרגל ושתי ידיים החזה והגרה ושתי דפנות והעוקץ והרגל*;

רבי יוסי הגלילי אומר: *דרך עילויו היה קרב* (דרך מיטב שלו, ומבחר נתחיו המובחר קודם); *כיצד דרך עילויו? - הראש והרגל החזה והגרה ושתי הדפנות והעוקץ והרגל ושתי הידיים.*

והכתיב (יחזקאל כד, [אסף נתחיה אליה] *כָּל נֶתַח טוֹב יִרָךְ וְנֶתַח עֲצָמִים מְלֵא*) (אלמא ירך מעלי מכתף)?

ההיא בכחושה (בכחושה ירך מעלי, דאליים).

¹ כל הפסוקים הדורשים שהדם יישפך - בחטאת, ולא בעולה! אך יש פסוק כללי: (דברים יב, כז) *וְעָשִׂיתָ עֲלֵהֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהָדָם עַל מִזְבֵּחַ יְדֹוֹד אֱלֹהֶיךָ וְדָם זְבָחֶיךָ יִשְׁפֹּךְ עַל מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ וְהַבֶּשֶׂר תֹּאכַל:*

אמר רבא: בין תנא דידן (תנא דמתניתין - לא אמר כחד מניהו), ובין רבי יוסי - בתר עילויא דבשרא אזלינן; מר (תנא דידן) אזיל בתר איברא דבישרא (הולך אחר עילוי גודל האיברים), ומר אזיל (ורבי יוסי) בתר שמנא דבישרא (הולך אחר עילוי השמן). [## יש לברר: אם כן, מדוע לא העליה [= העוקץ] ברישא?]

מאי טעמא סלקא רגל בהדי רישא?
משום דרישא נפיש ביה עצמות - קרבא רגל בהדיה.
דכולי עלמא מיהת ראש קרב ברישא, מנא לן?
דתניא: 'מניין לראש ופדר שקודמין לכל האברים?' - תלמוד לומר: (ויקרא א, יב) [ונתח אתו לנתחיו] ואת ראשו ואת פדרו ואת [הפח] אתם על העצים אשר על האש אשר על המזבח;
ואידך פדר אחרינא (קרא אחרינא כתיב: [ונתחו] בנך אתהן הפחנים את) הנתחים את הראש ואת הפדר [על העצים אשר על האש אשר על המזבח] (ויקרא א, ח).

(יומא כו, א)
למאי אתא (הא אף הם בכלל הנתחים: דבשלמא הראש דרשינן ליה בשחיטת חולין (דף כז, א) דאיצטריך, לפי שנאמר והפשיט [את העלה] [ויקרא א, ח] ונתחו [ויקרא א, ח] - אין לי בכלל עריכה אלא נתחים שהן בכלל הפשט; מניין לרבות הראש שכבר הותז בשחיטה ולא היה בשעת הפשט? - תלמוד לומר: את הראש, אלא פדר בכלל המופשטים הוא, ולמאי כתיב?]
לכדתניא: 'כיצד היה עושה? - נותן את הפדר אבית השחיטה, ומעלהו, וזה הוא דרך כבוד של מעלה' (לפי שבית השחיטה מלוכלך בדם הראש).

משנה:
הפיס השלישי: חדשים לקטרת (מי שלא זכה לקטורת מימיו) - באו והפיסו;
(ובגמרא מפרש מאי שנא חדשים; וכך היו מכריזין קול בעזרה);
והרביעי: חדשים עם ישנים, מי מעלה אברים מן הכבש למזבח.

גמרא:
תנא: 'מעולם לא שנה אדם כה'; מאי טעמא? - אמר רבי חנינא: מפני שמעשרת (לפיכך לא היו מניחין אותו לשנות).
אמר ליה רב פפא לאביי: מאי טעמא? - אילימא משום דכתיב (דברים לג, י) [יורו משפטיך לעקב ותורתך לישראל] וישימו קטורה באפך [וכליל על מזבחך], וכתיב בתריה (דברים לג, יא) בך ה' חילו [ופעל ידיו תרצה מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן יקומון], אי הכי עולה נמי: הכתיב (בהוא קרא גופיה) וכליל על מזבחך [ועולה היא כליל לה' שמי"ז, ט]!
אמר ליה: הא שכיחא, והא לא שכיחא (ומסתברא דכי כתיב עושר - אדלא שכיחא, דאם לא כן נמצאו הכל עשירים!).
אמר רבא: לא משכחת צורבא מרבנן דמורי (שמורה הוראות בישראל) אלא דאתי משבט לוי או משבט יששכר: לוי - דכתיב יורו משפטיך לעקב, ויששכר דכתיב (דברי הימים א, יב, לג) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל [ראשיהם מאתם וכל אחיהם על פיהם].
ואימא יהודה נמי, דכתיב (תהלים ס, ט) [לי גלעד ולי מנשה ואפרים מעוז ראשי] יהודה מחקקי? אסוקי שמעתא אליבא דהילכתא (להורות כדת וכהלכה) קאמינא.

אמר רבי יוחנן: אין מפייסין על תמיד של בין הערבים, אלא כהן שזכה בו בשחרית (איש איש שזכה בעבודה) - זוכה בו ערבית.
מיתיבי: 'כשם שמפייסין שחרית כך מפייסין בין הערבים'!!
כי תניא ההיא - בקטורת (לפי שלא שנה אדם בה).
והתניא: 'כשם שמפייסין לו [לשון זכר, ולא קטורת, לשון נקבה] שחרית - כך מפייסין לו ערבית'!
אימא 'לה'.
והתניא 'כשם שמפייסין לו שחרית כך מפייסין לו ערבית, וכשם שמפייסין לה שחרית כך מפייסין לה ערבית'?

² השוה לספרא ויקרא - דבורא דנדבה פרשה ד פרק ו הלכה ג: רבי חייא אומר מניין לשחיטה שהיא מן הצואר תלמוד לומר וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים שאין תלמוד לומר את הראש ואת הפדר והלא הראש והפדר בכלל האיברים היו ואם כן למה נאמר את הראש ואת הפדר אלא לפי שנאמר והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים נתחים שהיו בכלל הפשטה ומנין לראש שכבר הותז בשחיטה תלמוד לומר את ראשו ואת פדרו

אמר רב שמואל בר רב יצחק: הכא בשבת עסקינן: הואיל ומשמרות מתחדשות (ומשמר שעבד שחרית אינו עובד בין הערבים); ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא (שהיו מפייסין בין הערבים) - נפיש להו פייסות!
מייתי כולהו מצפרא אתו (ושם מפייסין מי יזכה לשל שחרית ומי לשל בין הערבים); דזכי ביה שחרית - זכי, דזכי בערבית - זכי.

הרביעי חדשים עם ישנים [מי מעלה אברים מן הכבש למזבח]: מתניתין דלא כרבי אליעזר בן יעקב, דתנן [תמיד פ"ה מ"ב]: 'רבי אליעזר בן יעקב אומר: המעלה איברים לכבש - הוא מעלה אותן למזבח' (אותו איש שזכה בו להוליכו לכבש - חוץ ומעלהו לאחר זמן למזבח; וכשהיו מוליכין אותו מניחין אותו מחציו של כבש למטה כדי שלא יצטרך להוליכו כל הכבש; והולך ועולה בכבש, וכשמגיע למקום שהאיברים שם - נוטלן; והכי תנן במסכת שקלים (פ"ח מ"ח; דף י"ג, א) 'איברי תמיד ניתנין מחצי כבש ולמטה במזרח'.)
במאי קמיפלגי?

מר סבר (משלי י"ד, כח) 'קרב עם הדרת מלך' [ובאפס לאם מחתת רזון], ומר סבר מקום שכינה לאו אורח ארעא (למיתחזי כמאן דטריח ליה מילתא).

אמר רבא: לא רבי אליעזר בן יעקב אית ליה דרבי יהודה (דאמר לא היה פייס למחתה, ונותן רבי אליעזר בן יעקב פייס למחתה תחת פייס מן הכבש ולמזבח), ולא רבי יהודה אית ליה דרבי אליעזר בן יעקב, דאם כן בצרו להו פייסות; ואי משכחת תנא דתני חמש -

(יומא כו, ב)
ההוא דלא כרבי אליעזר בן יעקב ודלא כרבי יהודה (דחשיב פייס למחתה - דלא כרבי יהודה, ופייס דמן הכבש למזבח - דלא כרבי אליעזר בן יעקב).

משנה:
תמיד קרב בתשעה (משנת הולכת איברים ואילך קא חשיב), בעשרה, באחד עשר, בשנים עשר - לא פחות ולא יותר.
כיצד?
עצמו (בכל יום) בתשעה (חמשה לאיברים, ואחד לקרבים, ואחד לסולת, ואחד לחביתין, ואחד ליון; והא - כרבי אליעזר בן יעקב היא, דלית ליה חד להעלות מכבש למזבח);
בחג (שצריך שני נסכין אחד של יין ואחד של מים) - ביד (כהן) אחד צלוחית של מים, הרי כאן עשרה;
בין הערבים (שבכל יום) באחד עשר: הוא עצמו בתשעה, ושנים בידם שני גזירי עצים (להוסיף על עצי המערכה להרבותה; ובגמרא יליף לה מקרא שבין הערבים צריך התמיד שני גזירין בשני כהנים, אבל בשחרית - לא בעי סידור שני גזירין, אלא בכהן אחד, דכתיב [ויקרא ו, ה] ובער עליהם הנהן);
בשבת - באחד עשר: הוא עצמו בתשעה, ושנים בידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים; ובשבת שבתוך החג - ביד אחד צלוחית של מים (הרי שנים עשר).

גמרא:
אמר רבי אבא, ואיתימא רמי בר חמא, ואיתימא רבי יוחנן: אין מנסכין מים בחג אלא בתמיד של שחר.
ממאי?

מדקתני 'ובשבת שבתוך החג ביד אחד צלוחית של מים' (מכלל דשאר ימות החג לא מצא שיטעון שנים עשר), ואי סלקא דעתך בתמיד של בין הערבים מנסכין (ואי אמרת אף בין הערבים מנסכין מים) - בחול (של כל ימות החג) נמי משכחת לה (י"ב בין הערבים: עצמו - בתשעה, ושנים בידן שני גזירין, ואחד בידו צלוחית של מים)!
אמר רב אשי: אף אנן נמי תנינא [סוכה פ"ד מ"ט]: 'ולמנסך אומר לו הגבה ידיך' (ונראה שתערה הצלוחית לתוך ספל של כסף שעל המזבח שהוא נקוב כמין חוטם דק שהיין מקלח ויוצא בו, והוא הניסוך); שפעם אחד נסך על גבי רגליו (לא עירה הצלוחית לתוך הספל, ושפך המים על רגליו לפי שהיה צדוקי ואינו מודה בניסוך המים) ורגמוהו כל העם כאתרוגיהן' (למה לי למיתני באתרוגיהן אם לא בא ללמדנו שניסוך המים אינו אלא בשעת נטילת לולב)!

שמע מינה.

תניא: 'רבי שמעון בר יוחאי אומר: מניין לתמיד של בין הערבים שטעון שני גזירי עצים בשני כהנים?

שנאמר (ויקרא א, 1) [ונתנו בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ] וְעָרְכוּ עֵצִים [על האש]; אם אינו ענין לתמיד של שחר, דכתיב (ויקרא ו, 1) [והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה] וּבָעַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ [העלה והקטיר עליה חלבי השלמים] - תניהו ענין לתמיד של בין הערבים.

ואימא אידי ואידי בתמיד של שחר, ואמר רחמנא עביד והדר עביד? אם כן נימא קרא ובער ובער;

אי כתב רחמנא ובער, הוה אמינא 'חד אין, תרי לא' - קא משמע לן דנעביד חד (כהן אחד יסדר שני גזירין בבקר, דכתיב וּבָעַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן) ונעביד תרי (שוב יביאו שני כהנים לעשות שני גזיריהן עוד בבקר, דכתיב וְעָרְכוּ - שנים).

אם כן נימא קרא 'ובער' 'ובערו', אי נמי 'וערך' 'וערכו' (יכתוב שניהן בלשון אחד), מאי וּבָעַר וְעָרְכוּ? - שמע מינה כדקא אמרינן.

תני רבי חייא: 'פייס - פעמים י"ג' (כהנים עסוקין בעבודת התמיד, כדתן במתניתין 'פייס שני י"ג כהנים זוכין בו), 'פעמים י"ד' (בחד: ביד אחד צלוחית של מים), 'פעמים ט"ו' (בשבת), 'פעמים ט"ז' (בשבת שבתוך החג).

והתניא 'שבעה עשר'?

ההיא דלא כרבי אליעזר בן יעקב אלא כרבי יהודה (ההוא תנא אית ליה עוד כהן אחד המעלה איברים מן הכבש למזבח, והרי כאן שבעה עשר, דלא כרבי אליעזר בן יעקב אלא כרבי יהודה, דאמר לא היה פייס למחתה; ועל כרחך לית ליה דרבי אליעזר בן יעקב: דאם כן - בצרי להו פייסות, כדאמרינן לעיל, והוצרך לו כהן מן הכבש למזבח). ואני שמעתי בלשונות אחרות ואי אפשר להעמידה, ואי שמעינן ליה דרבי יהודה לא היה פייס למחתה - לא שמעינן ליה דאמר לא היה כהן למחתה, אלא הרי הוא אומר כהן שזכה בקטורת אומר לזה שעומד אצלו "זכה עמי במחתה", אבל רבי אליעזר בן יעקב שמעינן ליה דאמר לא היה כהן להעלות איברים מכבש למזבח, אבל הן עצמם שהעלום לכבש היו מעלין למזבח.

משנה:

איל קרב באחד עשר: הבשר בחמשה (ככבש התמיד), הקרביים והסולת (שני עשרונים היה) והיין בשנים (שני כהנים) שנים;

פר קרב בעשרים וארבעה:

הראש והרגל: הראש באחד, והרגל בשנים;

העוקץ והרגל: העוקץ בשנים והרגל בשנים;

החזה והגרה: החזה באחד והגרה בשלשה;

שתי ידיים בשנים,

ושתי דפנות בשנים;

הקרביים והסולת והיין בשלשה שלשה;

במה דברים אמורים (דבעינן כל הני כהנים לכל בהמה ובעינן פייס)? - בקרבנות ציבור, אבל בקרבן יחיד, אם רצה (כהן יחיד) להקריב (את הכל ובלא פייס) - מקריב;

הפשיטן וניתוחן של אלו ואלו (של ציבור ושל יחיד) שוין (להיות כשירין בזה; והכי מפרש בגמרא).

גמרא:

תנא 'הפשיטן וניתוחן שוין בזר'.

אמר חזקיה: מניין להפשט וניתוח ששוה בזר? - שנאמר (ויקרא א, 1) וְנָתַנו בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל הָאֵשׁ: נתינת אש בעיא כהונה, הפשט וניתוח לא בעיא כהונה.

(יומא כז, א)

האי מיבעי ליה לגופיה (דניבעי כהן, מיעוטא מנא לן להפשט וניתוח) !?

אמר רב שימי בר אשי: אשכחתי לאביי דהוה מסבר ליה לבריה (הא דחזקיה, והכי מסבר ליה ניהליה: דתניא בתורת כהנים [ספרא ויקרא דבורא דנדבה פרשתא ד הלכה ב, בשנויים]:

'ושחט [את בן הבקר לפני ה' והקריבו בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פָּתַח אֶת־מוֹעֵד] שחיטה בזר כשירה;

וכי מאין באת? (לישנא דמתניתין הוא: וכי מאין באת לומר פסולה, שנזקקת להביא מקרא להכשירה?)

מכלל שנאמר (ומתוך אותו כלל הייתי בא לפסול) : (במדבר יח, ז) **וְאַתָּה וּבְנֶיךָ אֶתְּךָ תִּשְׁמְרוּ אֶת כְּהֻנַּתְכֶם לְכָל דָּבָר הַמִּזְבֵּחַ** [ולמבית לפרכת ועבדתם עבדת מתנה אתן את כהנתכם והזר הקרב יומת] - שומע אני אפילו שחיטה! תלמוד לומר : **וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי ה' וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים אֶת הָדָם** : מקבלה ואילך מצות כהונה (ומדכתיב כהן בקבלה, ובשחיטה לא כתיב - מכלל ד-שחט - אבעלים קאי) ; (ויקרא א, ט) **וְסִמֵּךְ** [ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו] [פסוק ה] **וְשָׁחַט** - לימד על השחיטה שכשירה בזר . ' (עד כאן לשון משנה, ומינה הוה מסבר אביי לבריה הא דחזקיה הכי.)

מכדי (למדנו כאן ד) מקבלה ואילך מצות כהונה, (ויקרא א, ט) **וְנִתְּנוּ בְנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים** על המזבח וערכו עצים על האש] (והך נתינת אש בתר קבלה כתיבה) למה לי (למכתב בה כהונה) ? - למעוטי הפשט וניתוח (דלא כתיב בה כהן, ותילף מהכא **וְדוּקָא** כתיב קרא, ואי לא ונתנו - הוה אמינא האי דלא כתיב כהן בהפשט וניתוח - משום דלא אצטריך הוא, דגלי ליה דבעי כהונה מקבלה ואילך) .

ואכתי איצטריך : סלקא דעתך אמינא כיון דלאו עבודה דמעכבא כפרה היא (דאין כפרה אלא בדם) - לא תיבעי כהונה ? - קא משמע לן דבעי כהונה !

אלא מהכא : (ויקרא א, ח) **וְעָרְכוּ בְנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים אֶת הַנִּתְחִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַפָּדִי** [על העצים אשר על האש אשר על המזבח] ; מכדי מקבלה ואילך מצות כהונה, וערכו למה לי ? (הרי למדנו מקבלה שאין צריך כהונה) ? - למעוטי הפשט וניתוח . ואימא : למעוטי סידור שני גזירי עצים (דבין הערבים, דלא כתיב בהו הכהנים, אבל בצפרא בהדיא כתיב ובער עליה הפה) (ויקרא ו, ה) ? מסתברא דיבחא דכותיה ממעט [שממעט דברים הקשורים עם הקרבן, כלומר : הפשט וניתוח] .

אדרבה, סדור דכותיה ממעט [עריכת הנתחים על הכבש ואחר כך על המזבח] - דומה לסידור העצים על המזבח !

לא סלקא דעתך (דלא ניבעי סידור גזירין כהונה : מדאיצטריך למעוטי הולכת עצים - מכלל דסידורן בעי כהן) : דאמר מר (ויקרא א, ט) **[וְקָרְבוּ וּכְרַעְיוּ יָרֵחַ בְּמִים] וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ** [עלה אשה ריח ניחוח לה] - **זו הולכת אברים לכבש** ; הולכת אברים לכבש הוא דבעיא כהונה, הולכת עצים לא בעיא כהונה (דהאי כהן דכתיב בהולכת אברים - על כרחן למעוטי הולכה אחרת בעי, דאי לגופיה - לא איצטריך : דהא אשמעינן מקבלה ואילך מצות כהונה) - הא סידור שני גזירי עצים בעיא כהונה ; וערכו למה לי (דכתיב בהן כהונה) : (ויקרא א, ח) **[וְעָרְכוּ בְנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים]** ? - למעוטי הפשט וניתוח . ואימא הכי נמי, לגופיה [ללמדנו שסידור הנתחים על המזבח צריך כהונה - למרות שאינו מעכב את הכפרה] ? !

אלא : **[וְקָרְבוּ וּכְרַעְיוּ יָרֵחַ בְּמִים] וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ** [עלה אשה ריח ניחוח לה] (ויקרא א, ט) למאי אתא ? - למעוטי הפשט וניתוח (וכהונה ד-ונתנו [בני אהל הפה] (ויקרא א, ט) לגופיה, כדאמרין : דלא תימא כיון דלא מיעכבא כפרה לא תיבעי כהונה ; ומדגלי בה דבעיא כהונה - לא איצטריך למיהדר למיכתב כהונה בהערכת נתחין ואף על גב דלא מיעכבא, ועל כרחן למעוטי כתיבה) ; **[וְהִקְרִיב וְשָׁחַט בְּמִים] וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל** [וְהִקְטִיר] הַמִּזְבֵּחַ [עלה הוא אשה ריח ניחוח לה] (ויקרא א, יג) - זו הולכת אברים לכבש ; הולכת אברים לכבש הוא דבעיא כהונה, הולכת עצים לא בעיא כהונה, הא סדור שני גזירי עצים בעיא כהונה ; **[וְנִתְּנוּ בְנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַפָּדִי]** - לגופיה .

(ויקרא א, ח) **וְעָרְכוּ בְנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים אֶת הַנִּתְחִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַפָּדִי** על העצים אשר על האש אשר על המזבח וערכו - שנים ; בני אהל - שנים ; הפהנים - שנים : למדנו לטלה שטעון ששה (הבשר בחמשה והקרבים באחד) .

אמר רב המנונא :

1. קשיא ליה לרבי אלעזר : האי (ויקרא א, ח) - בבן הבקר כתיב, ובן הבקר עשרים וארבעה בעי !

2. וניחא ליה (הדר משני ליה הכי) : **[וְעָרְכוּ בְנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים אֶת הַנִּתְחִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַפָּדִי]** על העצים אשר על האש אשר על המזבח (על העצים אשר על האש - קרא יתירא הוא, דהכתיב : **[וְנִתְּנוּ בְנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַפָּדִי]** וערכו עצים) **[וְעָרְכוּ בְנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים אֶת הַנִּתְחִים]** : למה לי תו על העצים אשר על האש אשר על המזבח ? - למידרש ביה דהני ששה כהנים הוצרכו לדבר שנאמר בו אש ועצים ומזבח) ; אי זהו דבר שנאמר בו עצים, אש, ומזבח (ואיזהו דבר שהזקקתי לכם למערכה לסדר עצים ואש למזבח בשבילי) ? -

(יומא כז, ב)

הוי אומר זה טלה (תמיד של שחר ; הזקיקן הכתוב בו למערכת עצים חדשה בכל בקר) (ויקרא ו, ב) **[צו את אהלן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר]** ואש המזבח תוקד בו, והך מוקדה = סידור המערכה היא, כדתינא לקמן בפרק ג' : (ויקרא ו, ה) **[וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדָּה בּוֹ לֹא**

תכנה] ובער עליה הפהן עצים בפקר בפקר ועוד עליה העלה [והקטיר עליה חלבי השלמים], ואמר מר: העלה עולה לאשונה, אבל שאר קרבנות לא הוזקקו לחידוש מערכה; והנך עצים ואש דכתיבי בבן בקר - לאו לאצרוכי סידרי עצמו, אלא משום דעדיין לא נאמרה פרשת סידור המערכה הכתובה ב'צו את אהרן', וכאן התחיל לדבר בצרכי עולה והוצרך לומר האיך תינתן - כתב לן כאן [ויקרא א, טז] ונתנו [בני אהרן הפהן] אש [על המזבח] וערכו עצים - דאסידור מערכה דשחרית קאי !

אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: זר שסידר את המערכה - חייב (מיתה). כיצד הוא עושה? - פורקה (הזר: אין צריך כהן לסתור סידורה, אלא הזר בעצמו) - וחוזר וסודרה. מאי אהני ליה? אלא פורקה זר, וסודרה כהן. מתקיף לה רבי זירא: וכי יש לך עבודה שכשירה כלילה ופסולה בזר? ולא? והרי אברים ופדרים (הקטר חלבים שהוא כל הלילה, ושווינהו לעיל [כד, א] מארבע עבודות שהזר חייב עליהן מיתה) !? סוף עבודה דיממא היא; והרי תרומת הדשן (דכתיב כהונה)? תחלת עבודה דיממא היא, דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: קידש ידיו לתרומת הדשן - למחר אינו צריך לקדש, שכבר קידש מתחלת עבודה. ואלא קשיא (וכי יש לך עבודה שכשירה כלילה ופסולה בזר)? אלא כי איתמר - הכי איתמר: אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: זר שסידר שני גזירי עצים - חייב, הואיל ועבודת יום היא (דכתיב [ויקרא ו, טז] ... ובער עליה הפהן עצים בפקר בפקר). מתקיף לה רבא: אלא מעתה (דחשיבא כולי האי שהיא עבודת יום וזר חייב עליה) תיבעי פייס! אשתמיטתיה הא דתניא: 'מי שזכה בתרומת הדשן - זכה כסדור מערכה וכסדור שני גזירי עצים'. למימרא דעבודת יום בעיא פייס, עבודת לילה לא בעיא פייס (מדאיתקיף רבא 'אלא מעתה תבעי פייס' - מכלל הך עבודה היא בעיא)? והרי אברים ופדרים? סוף עבודה דיממא היא; והרי תרומת הדשן? משום מעשה שהיה. למימרא דעבודת יום ושזר חייב עליה מיתה בעיא פייס, אין זר חייב עליה מיתה לא בעיא פייס? והרי שחיטה?! שאני שחיטה, דתחלת עבודה היא. אמר מר זוטרא, ואיתימא רב אשי: והא אנן לא תנן הכי (שיהא סידור שני גזירי עבודת יום): 'אמר להם הממונה: צאו ולא את הגיע זמן השחיטה' [יומא פ"ג מ"א] (אם האיר המזרח ועת לשחוט את התמידין; שהשחיטה פסולה בלילה, דכתיב [ויקרא יט, י] ביום וזבחכם), ואילו זמן שני גזירי עצים לא קתני? הך דלית לה תקנתא (אם נשחט בלילה) קתני, הך דאית לה תקנתא לא קתני (אם סידר בלילה פורקן וחוזר וסודר ביום - לכך לא הטריחו לעלות לגג ולראות אם הגיע, שאותו הטורח לא הטריחו אלא שבפעם אחת עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר המזרח ושחטו את התמיד, כדקתני לה בפרק ג [דף כח, א], אבל סידר גזירין - סידורו בקרקע עזרה משהאיר המזרח, ואם טעה במאור הלבנה - לא איכפת להו, שהרי יש תקנה בדבר); ואיכא דאמרי: מתקיף לה רבי זירא: וכי יש לך עבודה שיש אחריה עבודה (סידור עבודה סידור שני גזירין) ופסולה בזר (להתחייב מיתה)?

(יומא כח, א)
והרי אברים ופדרים?
סוף עבודה דיממא היא;
והרי תרומת הדשן?
תחילת עבודה דיממא היא, דאמר רבי יוחנן: קדש ידיו לתרומת הדשן - למחר אינו צריך לקדש שכבר קדש מתחלת עבודה;
אלא קשיא?
(לא גרסינן לכוליה הך גירסא דאיברים ותרומת הדשן הכא, דהא מנינן להו לגבי פלוגתייהו דרב ולוי בעבודה שאין אחריה עבודה, ואגב שיטפא דריהטא דגירסא דלעיל דלישנא קמא דרבי זירא - הדר וגרסינהו בלישנא בתרא; והכי גרסינן: יש לך עבודה שיש אחריה עבודה ופסולה בזר אלא אי איתמר כו')
(לא גרסינן לכוליה הך גירסא דאיברים ותרומת הדשן הכא, דהא מנינן להו לגבי פלוגתייהו דרב ולוי בעבודה שאין אחריה עבודה, ואגב שיטפא דריהטא דגירסא דלעיל דלישנא קמא דרבי זירא - הדר וגרסינהו בלישנא בתרא; והכי גרסינן: יש לך עבודה שיש אחריה עבודה ופסולה בזר אלא אי איתמר כו')

אלא אי אתמר הכי אתמר: אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: זר שסידר שני גזירי עצים חייב, הואיל ועבודה תמה היא (דשלים ליה סידור). מתקיף לה רבא: אלא מעתה תבעי פייס!

ולא בעיא פייס? והתניא: 'מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור שני גזירי עצים'? הכי קאמר: יפייסו לה בפני עצמה, כדאמרינן; למימרא דעבודה תמה וזר חייב עליה מיתה בעיא פייס, אין זר חייב עליה מיתה לא בעיא פייס? והרי שחיטה? שאני שחיטה דתחילת עבודה דיממא היא;

למימרא דעבודה תמה בעי פייס, עבודה שיש אחריה עבודה לא בעי פייס? והרי אברים ופדרים? סוף עבודה דיממא היא; הרי תרומת הדשן?

משום מעשה שהיה. (למימרא דעבודה תמה בעי פייס כו' עד משום מעשה שהיה לא גרסינן)

אמר מר זוטרא ואיתימא רב אשי: אף אנן נמי תנינא (דסידור גזירין - עבודה תמה היא, כרבי יוחנן ודלא כרב ולוי, דלא מנו לה בעבודה שזר חייב עליה, משום דיש אחריה סידור איברים): 'אמר להם הממונה: "צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה", ואילו זמן סידור גזירי עצים לא קתני (אלמא עבודת לילה היא)?! (והוא גמר סידור מערכה וסידור האיברים שהוא עבודת יום - תחילת עבודה אחרת היא, ולא גמר סידור המערכה היא);

הך דלית לה תקנתא קתני, הך דאית לה תקנתא לא קתני.

הדרן עלך בראשונה